το ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ του ΚΟΣΜΟΥ

Γράφει ο Παναγιώτης Νικολάου

Από τα πολλά που μού 'χεις καμωμένα,
δεν σε θέλω πια, δεν σε θέλω πια.

Ένα τραγούδι για τους πολιτικούς της μεταπολίτευσης που οδήγησαν την Ελλάδα στη σημερινή κατάσταση. Μερικοί από τους συνυπεύθυνους ζητούν και σήμερα την ψήφο του ελληνικού λαού κι η απάντησή μας είναι το συγκεκριμένο τραγούδι.

Βεβαίως, θα διαπιστώσετε πως το σημερινό Αλφαβητάρι είναι αφιερωμένο στις εκλογές, αλλά από την πλευρά των τραγουδιών. Πρόκειται για τα... τραγούδια της κρίσης, τα οποία έχουν γραφθεί πολλά χρόνια νωρίτερα, καθώς η αλήθεια υπάρχει στην πραγματική έμπνευση. Φιλοξενούμε, λοιπόν, μερικά μόνο αποσπάσματα των τραγουδιών (λόγω χώρου), για να προσεγγίσουμε καλλιτεχνικά τις εκλογές της Κυριακής. Έτσι κι αλλιώς εδώ στο Σίδνεϊ δεν μπορούμε να ψηφίσουμε κόμματα, οπότε ψηφίζουμε τραγούδια! Αν μπορείτε ακούστε τα και... διασκεδάστε το κι εσείς!...

Γυρίζει το γρανάζι χωρίς να λογαριάζει, τραγούδησε η Δήμητρα Γαλάνη (σε στίχους του Κώστα Τριπολίτη και μουσική του Γιώργου Χατζηνάσιου). Θα θυμηθούμε όμως ένα άλλο τραγούδι για τα αιώνια ερωτήματα. Η κιβωτός. Στίχοι, μουσική και τραγούδι από την Ελένη Βιτάλη (η ζωντανή εκτέλεση από το «Κύτταρο» το 2009 είναι εξαιρετική):
Γεννήθηκα στην κιβωτό, μαζί με τ' άλλα ζώα
Και τώρα εδώ σας τραγουδώ, δαιμόνια κι αθώα
Γεννήθηκα και μού 'δωσαν για προίκα μια μαγκούρα
Να τη βαράω με δύναμη στου νου μου την καμπούρα
Γεννήθηκα με ένα γιατί μέσ' την καρδιά κρυμμένο
Ποιους μάγκες εξυπερετώ ποιοι μ' έχουν κουρδισμένο
Με φέρανε και μού 'πανε ποτέ μιλιά μη βγάλω
Πως είναι που γεννήθηκα προνόμιο μεγάλο

Διαμαρτυρία και μάλιστα πάντα επίκαιρη παρότι διατυπώθηκε μουσικά το 1981:
Δεν ελέγχοντ' οι εμπόροι, δεν ελέγχετ' η κλεψιά, τραλαλαλά
Κι αγοράζουν όσο θένε και πουλούνε όσο θένε, τραλαλαλά
Εξορμούν κάθε πρωί, ποιος θα φάει πιο πολύ, τραλαλαλά
Βγάνουν οι βοσκοί το γάλα και δεν πίνουν μία στάλα, τραλαλαλά
Θα γυρίσει ο τροχός για να αλλάξει ο χορός, τραλαλαλά
Του πεντοζάλη η κοντυλιά θα ξυπνήσει το ραγιά, τραλαλαλά
Διαμαρτυρία. Τραγούδι του Γιάννη Μαρκόπουλου σε στίχους του Μιχάλη Σταυρακάκη που ερμήνευσε η Βασιλική Λαβίνα.

Εθνικό Έλλειμμα. Ανεπανάληπτο τραγούδι του Ορφέα Περίδη για το εθνικό έλλειμμα και ποιος καλείται πάντα να το πληρώσει:
Στύψε με σαν το λεμόνι, λιώσε με σαν την ελιά
Φούρνισέ με σαν ατσάλι, πέταξε με στα βαθιά
Πάρε μου όλο το ταμείο, απ' την τσέπη τα λεφτά
Αρχοντα και καραγκιόζη κουρελή και κουβαρντά
Τι είν' αυτό που θα με σώσει απ' το φραγκοκράτορα
Ν' αγοράσω ένα αστέρι ή βαθύ υπόγειο
Να μαλώνω εγώ με μένα μέσ' τον ξένο αχυρώνα;
Κούρεψέ μου σαν αρνί το μαλλί για το χειμώνα
Πάρε το μισθό ενός μήνα απ' το στόμα το φαΐ
Εθνικό έλλειμμα από τον ομώνυμο δίσκο του 1992 για μην ξεχνάμε ποιος πληρώνει το μάρμαρο.

Ζαμπέτας Γιώργος και Μοσχολιού Βίκυ σε τραγούδι των Κώστα Τριπολίτη και Σταμάτη Κραουνάκη για το κράτος που είναι παρακράτος κι όλο επεμβαίνει:
Επεμβαίνεις, επεμβαίνεις στη ζωή μου ασυγχώρητα
Σε θέματα προσωπικά κι απόρρητα
Με ντέτεκτιβ κι υποκλοπές, μ' εντάλματα κι επιτροπές
Επεμβαίνεις, επεμβαίνεις, επεμβαίνεις
Μ' έκανες μπαλάκι τένις.
Είσαι σκέτο παρακράτος, είσαι σκέτο παρακράτος
Και προβοκατόρισσα, γι' αυτό σε χώρισα.
Κι αυτό το τραγούδι με την όμορφη μουσική και τους δηκτικούς στίχους από το 1981.

Η Μαριάνθη των Ανέμων του Μάνου Χατζιδάκι μας λέει για μια άλλη μοίρα:
Περπάτησα και πάτησα σε ζώντες και νεκρούς
Ξεπέρασα τους δίσεκτους καιρούς
Κι απόκτησα τον μύθο μου με στοχασμούς πικρούς
Σε υπόγειους δρόμους άδειους και υγρούς
Δεν μπόρεσα να γίνω ούτε γυναίκα ούτε ευτυχής
Δεν δούλεψα σε οίκους ανοχής
Και μες την αναδίπλωση της νέας εποχής
Απόμεινα μια ανάμνηση ατυχής
Με λεν Μαριάνθη κι είμαι από τρελή γενιά
Μισώ του κόσμου τη βία κι απονιά

Χιλιάδες μάτια με κοιτούν από μακριά
Και μου μετράνε της ζωής μου τα κεριά.
Όπως τα μετράει και σήμερα η τρόικα...

Θαύμα. Πως, λοιπόν, να μην αναζητείται ένα θαύμα, έτσι όπως έγιναν τα πράγματα; Το τραγούδησε κι η Λένα Παπαδοπούλου:
Τώρα μας σώνει μόνο ένα θαύμα, ένα θαύμα, ένα θαύμα
Που θα γιατρέψει της καρδιάς το τραύμα, ένα θαύμα, ένα θαύμα...
Βέβαια, σήμερα αλλού το όνειρο κι αλλού το θαύμα!...

Ιστορία μου αμαρτία μου, λάθος μου μεγάλο
Είσαι αρρώστια μου μεσ' στα στήθια μου και πώς να σε βγάλω.
Οι στίχοι του Κώστα Ψυχογιού αποτυπώνουν μοναδικά την μεταπολίτευση και τα σκάνδαλά της, στο γνωστό τραγούδι της Ρίτας Σακελλαρίου.

Καρτερούμεν μέραν νύχταν να φυσήσει ένας αέρας
Στουν τον τόπον πο' ν καμένος τζι' εν θωρεί ποτέ δροσιάν
Για να φέξει καρτερούμεν το φως τζιήνης της μέρας
Ποιόν να φέρει στον καθ' έναν τζιαι δροσιάν τζαι ποσπασιάν
Τραγούδι του Δημήτρη Λιπέρτη και του Δημήτρη Λάγιου που τραγούδησε ο Γιώργος Νταλάρας για τα 20 χρόνια από την εισβολή του «Αττίλα». Πάντα επίκαιρο και για την Κύπρο και για την Ελλάδα.

Λευκά, πιο λευκά είναι τα σπίτια στου γλαυκού το γειτόνεμα, σ' αυτόν τον τόπο που καρτερά δικαιοσύνη. Οι στίχοι του Οδυσσέα Ελύτη που μελοποίησε ο Μίκης Θεοδωράκης είναι χαρακτηριστικοί:
Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ και μυρσίνη συ δοξαστική
μη παρακαλώ σας μη λησμονάτε τη χώρα μου!
Αετόμορφα τα έχει τα ψηλά βουνά στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά στου γλαυκού το γειτόνεμα!

Μέρα Μαγιού μου μίσεψες, μέρα Μαγιού σε χάνω, μας είπε στον «Επιτάφιο» ο Γιάννης Ρίτσος κι έντυσε μουσικά ο Μίκης Θεοδωράκης. Μέρα Μαγιού την Κυριακή, ποιον θα μισέψουμε; Για ποιον θα είναι ο... Επιτάφιος;

Να δεις που κάποτε θα μας πούνε και μαλ...κες! Προφητικό τραγούδι του Γιάννη Μηλιώκα στα τέλη της δεκαετίας του '80:
Πιάσαν τα πόστα κοθώνια, όλα τα ξέρουν, ξεράδια
Κι ήλθανε λέει να μας σώσουν που να μη σώσουνε ποτέ
Γύρω σαϊνια, κανάγιες, τρώνε με δέκα μασέλες
θέλουν βρεμένη σανίδα και τους φερόμαστε κι ευγενικά
Άστα να πάνε στο διάολο, κάθε καρέκλα και χάχας
Όλα πηγαίνουν για φούντο κι αυτοί εκεί της Λιλής το χαβά.
Να δεις που κάποτε θα μας πούνε και μαλ...κες,
να δεις που κάποτε θα μας πούνε και χαζούς.
Από τότε μέχρι σήμερα τι άλλαξε; Και πόσες φορές έχουμε πιασθεί μαλ...κες;

Ξημερώνει όμως η Κυριακή των εκλογών.
Ξημερώνει, ξημερώνει Κυριακή μη μου λυπάσαι
Ειναι όμορφη, είναι όμορφη η ζωή να το θυμάσαι
Μη μου λυπάσαι, να το θυμάσαι
Στίχοι του Λευτέρη Παπαδόπουλου, μουσική Μίμη Πλέσσα και τραγούδι από τον Γιάννη Πουλόπουλο. Από τον κλασικό «Δρόμο» του 1969. Γιατί πάντα το βαθύ σκοτάδι ακολουθείται από το ξημέρωμα. Ξημερώνει ονομαζόταν κι ο δίσκος του Αντώνη Βαρδή το 1980 με το τραγούδι «Φεύγω» (βλ. το γράμμα Φ).

Οπου πέφτουν καρχαρίες βγαίνει αίμα στον αφρό, μας τραγούδησαν η Μαρία Φαραντούρη κι η Μελίνα Μερκούρη στην ελληνική διασκευή του Mack the Knife (Bertolt Brecht-Kurt Weill). Καρχαρίες υπάρχουν πολλοί κι αίμα άφθονο στις ελεύθερες αγορές, στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία...

Πανούσης Τζίμης. Σταθερή αξία, τα έλεγε από το 1982, για να μην έχουμε αυταπάτες για την ευρωπαϊκή προοπτική:
Αχ Ευρώπη, εσύ μας μάρανες, εσύ μας μάρανες
Μας τη φέραν οι βάρβαροι, μας θαμπώσαν με δώρα
Με χαντρούλες πολύχρωμες και κουτιά κόκα-κόλα
Μας τη φέραν οι βάρβαροι, μας φλομώσαν στο ψέμα
Μας τρελάναν στα πέναλτι και δεν έχουμε τέρμα.
Αχ Ευρώπη, εσύ μας μάρανες, εσύ μας μάρανες
Γερμανίδες τουρίστριες που διψάνε για σπέρμα
Γιαπωνέζοι βρυκόλακες με καλώδια στο αίμα
Ξεχυθήκαν στο Σύνταγμα από Δούρειο Ίππο
Με καπνούς και με λέιζερ και μας πιάσαν στον ύπνο.
Με χαντρούλες και με καπνούς, σαν τους ιθαγενείς Ινδιάνους...

Ρωμιοσύνη. Αυτήν, όμως, μην την κλαίς.
Εκεί που πάει να σκύψει,
Με το σουγιά στο κόκκαλο, με το λουρί στο σβέρκο
Νάτη πετιέται από 'ξαρχής κι αντριεύει και θεριεύει
Και καμακώνει το θεριό με το καμάκι του ήλιου.
Ο λόγος του ποιητή είναι καθαρός, σαν γάργαρο ποτάμι...

Στης Λαρίσης το ποτάμι, στης Λαρίσης το ποτάμι
Στης Λαρίσης το ποτάμι, που το λένε Πηνειό
Αν τυχόν και δε με θέλεις, αν τυχόν και δε με θέλεις
Αν τυχόν και δε με θέλεις 'κει θα πέσω να πνιγώ
Στης Λαρίσης το ποτάμι, που το λένε Πηνειό.
Από πόσα θα είχαμε γλιτώσει αν έπεφταν στον Πηνειό όλοι αυτοί που δεν θέλει ο λαός κι αποδοκίμασε, οι διάδοχοί τους, οι απόγονοί τους κι οι επίγονοί τους...

Τροχός είναι όμως και γυρίζει. Του κύκλου τα γυρίσματα τραγούδησε ο Μάνος Κατράκης στον Ερωτόκριτο του Βιτσέντζου Κορνάρου και σήμερα τα βλέπουμε να έρχονται ξανά κι αναπαημό δεν έχουν:
Του κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν
Και του τροχού π' ώρες ψηλά κι ώρες στα βάθη πηαίνουν
Με του καιρού τα αλλάματα π' αναπαημό δεν έχουν
Μα στο καλό και στο κακό περιπατούν και τρέχουν
Αυτά να με κινήσασι τη σήμερον ημέρα
Ν' αναμφιβάλλω και να πω τα κάμαν και τα φέραν.
Τα κάμαν και τα φέραν σαν τα μούτρα τους, αυτό είναι σίγουρο...

Υστερα; Τι γίνεται ύστερα; Μας το τραγούδησε η Μαρινέλλα το 1975, σε στίχους της Σώτιας Τσώτου και μουσική του Κώστα Χατζή:
Κι ύστερα κι ύστερα, μα δεν υπάρχει ύστερα
Κλείσαν ξανά τα σίδερα κι όλα τελειώνουν σήμερα.
Τελείωσαν ήδη...

Φευγιό. Αναπόφευκτο για τους πολλούς είναι το φευγιό. Φυσικό, πνευματικό, ηθικό, συναισθηματικό, εκογικό, κάθε λογής φευγιό:
Κάποτε έχτιζα ένα όνειρο τη μέρα,
Τώρα η στράτα μου δεν πάει παραπέρα,
Φεύγω, τώρα φεύγω.
Κάποτε κοίταζα τον ήλιο μες στα μάτια
Κι αυτό τον ήλιο μου τον κάνανε κομμάτια,
Φεύγω, τώρα φεύγω.
Δεν το αντέχω να βουλιάζω μες στο ψέμα,
Τώρα κατάλαβα πως ήμουν ένα δέμα,
Φεύγω, τώρα φεύγω.
Το τραγούδησε ο Αντώνης Βαρδής το 1980 κι αρκετά χρόνια μετά, το 2004, οι Άνεμος συμπλήρωσαν:
Να δούμε πόσοι θα φύγουν και πόσοι θα ξεφύγουν εκλογικά...

Χωρίς δεκάρα πώς θα παντρευτούμε Μανωλιό μου,
πώς θα βάλουμε στεφάνι στον Αϊ Γιάννη;
Χωρίς δεκάρα τι θα μαγειρεύω Μανωλιό μου,
με αγάπη ποιος περνάει όταν πεινάει;
Τι άλλο να τραγουδήσει κανείς; Αυτή είναι η σημερινή πραγματικότητα. Η Ελένη Βιτάλη την είχε τραγουδήσει το 1974 στο φεστιβάλ τραγουδιού Θεσσαλονίκης.

Ψυχώ. Ελληνικό συγκρότημα με αγγλικό στίχο. Έβγαλε καταπληκτικό δίσκο το 1982, με την ονομασία Montage Fatal. Διασκεύασε εξαιρετικά το Psycho Killer των Talking Heads (1977) που από μόνο του μιλά για τη σημερινή μνημονιακή κατάσταση, αλλά δανειζόμαστε ένα άλλο τραγούδι του δίσκου, να μας πάει μακριά, πέρα από τα όρια της επιβίωσης:
Carry me over, take me away
I don't like it here, don't like it here, I want to survive.

Οπα! Αυτή η επιφώνηση συνοδεύει τα περισσότερα ελληνικά τραγούδια και μ'αυτή κλείνει ο κύκλος του σημερινού αφιερώματος στα... τραγούδια της κρίσης.